

DOPLNĚK (Do)

Zdravím všechny deváťáky!

Tak dnes dokončíme větné členy a naučíme se **doplněk**. Nebojte se, doplněk se dobře poznat, jen to chce dostatek příklad.

Jdeme na to!

ZOPAKUJ SI

Základní větné členy jsou ...

PODMĚT + PŘÍSUDEK

Rozvíjející větné členy jsou...

PŘÍVLASTEK SHODNÝ + NESHODNÝ
PŘEDMĚT
PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ
DOPLNĚK – ten se dnes naučíme

Jak poznáš přívlastek?

Závisí na podstatném jméně

Všechny jmenované rozvíjející větné členy mají jednu společnou vlastnost:

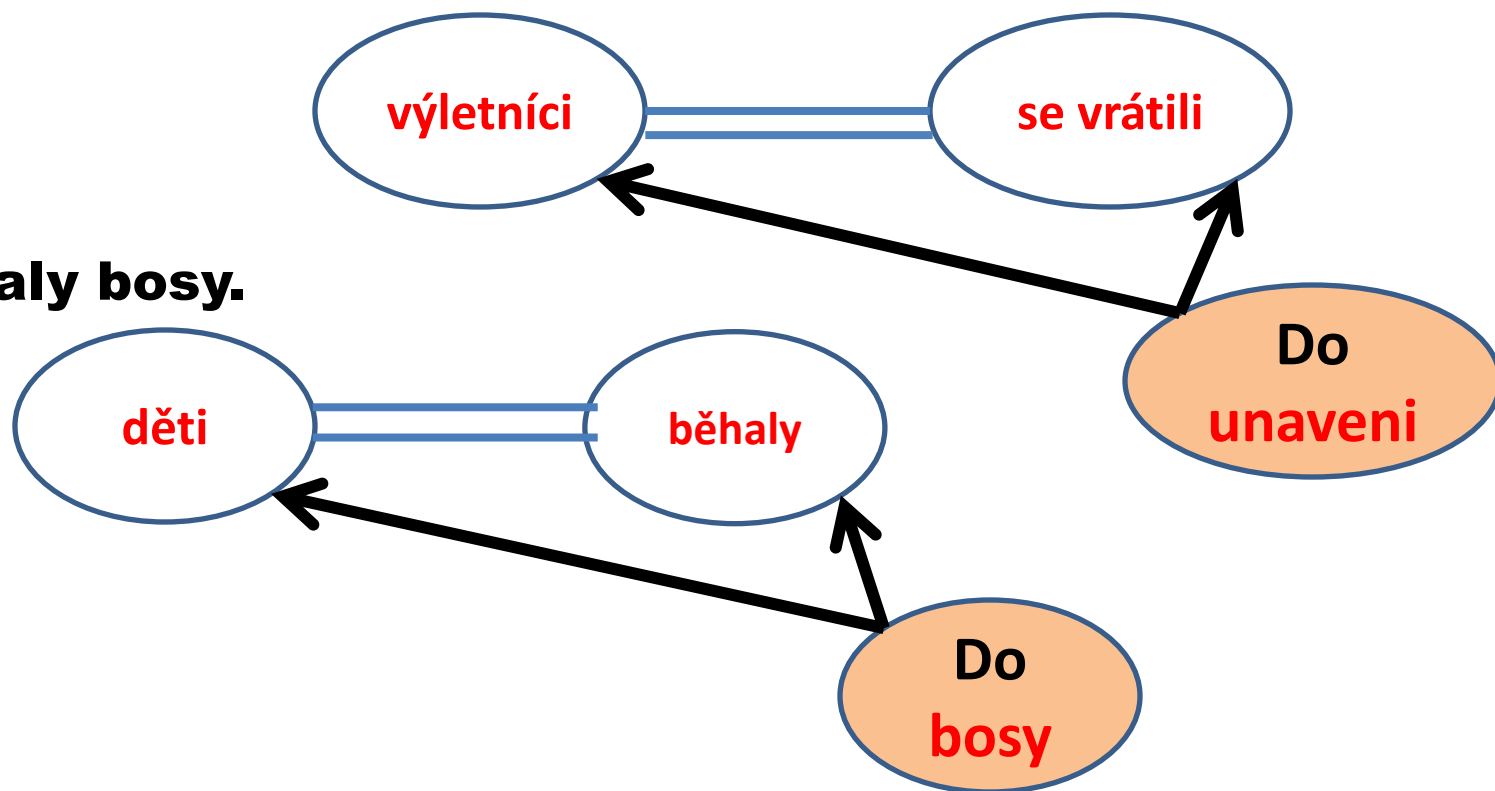
Závisí na JEDINÉM VĚTNÉM ČLENU

Doplněk závisí na **DVOU** členech současně

Výletníci se vrátili unaveni.

DVOJÍ ZÁVISLOST

Děti běhaly bosy.

DOPLNĚK (Do)

- závisí na slovese a na jméně **současně**
- vyjadřuje vlastnost jména

***Dívky přišly samy.** (dívky jsou samy a přišly samy)*

***Přinesl tričko špinavé.** (tričko je špinavé a přinesl
ho špinavé)*

Pomůcky:

- bývá často umístěn **na konci věty**
- často bývá **ve jmenném tvaru**
- **sám** a **rád** jsou (téměř) vždy doplněk
- **přechodník** je vždy doplněk

Přečti si věty s doplňky:

Děti běhaly bosy.

Petr se vrátil veselý.

Závodník doběhl udýchaný.

Okna zůstala otevřená.

Dívky přiběhly rozesmáté.

Sestra vystupovala u soudu jako svědkyně.

Ke zkoušce jsme přišli čtyři.

Marek se vrátil zklamaný.

Petra oslavovali jako vítěze.

Rádi vám to vysvětlíme.

Otec pracuje jako lékař.

Dívky zůstaly samy.

Nejprve si vždy podtrhnu přísudek a určím jeho druh.

Ema byla smutná. – Tady je Přjs. (spona byla + příd. jméno smutná)

Ema vypadala smutná. – Tady je Přs. Není zde sponové sloveso,
smutná tedy není součástí přísudku,
jedná se o doplněk.

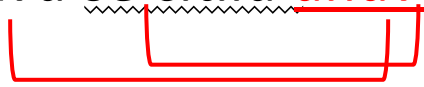
Branka byla otevřená. – Tady je Přjs.

Branka zůstala otevřená. - Tady je Přs, není zde sponové sloveso, takže
otevřená je doplněk.

Postup:

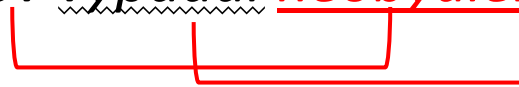
1) Podtrhnu přísudek:

Přjs Přs Do
Eva byla unavená. Eva se cítila unavená.

2) Vždy se ujistím, že slovo není součástí Přjs:

Přjs Přs Do
Ostrov byl neobydlen. Ostrov vypadal neobydlen.

Přjs Přs Do
Obchod byl otevřený. Obchod zůstal otevřený.

(Přjs – sponová slovesa: být, bývat, stát se, stávat se)

zápis

Porovnej, kdy se jedná o **JMENNOU ČÁST PŘÍSUDKU** a kdy o **DOPLNĚK**:

Přjs

Otec byl unavený.

Pavel je už zdráv.

Petr byl v cíli první.

Honza se stal králem.

Strýc je ředitelem školy.

Dveře byly otevřené.

Děda byl unavený.

Do

Otec se cítil unavený.

Pavel se vrátil zdráv.

Petr dojel do cíle první.

Honza byl zvolen králem.

Strýc byl ustanoven ředitelem školy.

Dveře vypadaly otevřené.

Děda si připadal unavený.

zápis

- často obsahuje „za“, „coby“, „jako“

Vyučil se truhlářem. (on- truhlářem a vyučil se truhlářem)

Nováka zvolili za předsedu. (Nováka za předsedu, zvolili
za předsedu)

Jirku považovali za výborného recitátora. (Jirku za recitátora,
považovali za recitátora)

Otec pracuje jako řidič.

Do cíle doběhl jako první.

-bývá vyjádřen příd. jménem (často ve jmenném tvaru)

Přiběhl domů zpocený.

Vrátila se domů unavená.

Vypadal velmi překvapen.

Ondra se cítil ohrožen.

Přišli rádi.

Najdi ve větách doplňky a pak si zkontroluj:

Ve volejbalovém turnaji jsme skončili druzí.

Cítil se jeho jednáním poškozen.

Všichni pokládají Andreu za nejlepší žákyni třídy.

Babička si užívá života jako důchodce.

Celou svatbu přichystáme sami.

Rád bych se podíval na ten nový film.

Odcházele, smějíce se nám do očí.

Najdi ve větách doplňky – řešení:

Ve volejbalovém turnaji jsme skončili druzí.

Cítil se jeho jednáním poškozen.

Všichni pokládají Andreu za nejlepší žákyni třídy.

Babička si užívá života jako důchodce.

Celou svatbu přichystáme sami.

Rád bych se podíval na ten nový film.

Odcházele, smějíce se nám do očí.

Rozliš doplňky a příslovečná určení způsobu:

Tvářil se vesele.

Vrátil se veselý.

Umí ošetřovat zranění jako lékař.

Pracuje jako lékař.

Chováš se jako malé dítě.

Jako malé dítě jsem navštěvoval školku.

Udýchaně mi něco šeptal.

Přiběhl celý udýchaný.

Pochodovali po silnici jako vojáci.

Tatínek a strýc sloužili jako vojáci u pěchoty.

Rozliš doplňky a příslovečná určení způsobu:

Tvářil se vesele. Puz

Vrátil se veselý. Do

Umí ošetřovat zranění jako lékař. Puz

Pracuje jako lékař. Do

Chováš se jako malé dítě. Puz

Jako malé dítě jsem navštěvoval školku. Do

Udýchaně mi něco šeptal. Puz

Přiběhl celý udýchaný. Do

Pochodovali po silnici jako vojáci. Puz

Tatínek a strýc sloužili jako vojáci u pěchoty. Do

Jak poznám, kdy jde o **přívlastek** a kdy o **doplňek**?

Přívlastek stojí velmi blízko nebo hned vedle podstatného jména.

Na polici ^{Pks} stál **rozbitý** džbán.

Džbán stál na polici ^{Do} **rozbitý**.

^{Pks} **Zraněný** hráč zůstal ležet před brankou.

Hráč zůstal ležet před brankou ^{Do} **zraněný**.

Rozliš, zda se jedná o **přívlastek**, nebo o **doplněk**:

Děvče se vrátilo domů zklamané.

Zklamané děvče se vrátilo domů.

Vybalené zboží leželo ve skladě.

Zboží leželo ve skladě vybalené.

Přijel k nám nemocný strýček.

Strýček k nám přijel nemocný.

Rozliš, zda se jedná o **přívlastek**, nebo o **doplňěk**:

Děvče se vrátilo domů **zklamané**. Do

Zklamané děvče se vrátilo domů. Pks

Vybalené zboží leželo ve skladě. Pks

Zboží leželo ve skladě **vybalené**. Do

Přijel k nám **nemocný** strýček. Pks

Strýček k nám přijel **nemocný**. Do

Najdi v každé větě doplněk:

Krajina nám připadala známá.

Petr ležel nemocen.

Chodec zůstal překvapen stát.

Brána zůstala otevřená.

Lidé vybrali pana Nováka za svého mluvčího.

Aloise Mertu zvolili za poslance.

Mirek doběhl do cíle druhý.

Marta se přihlásila jako třetí.

Do večera se děvčata vrátila všechna.

Udělám to raději sama.

Rád ti pomohu.

Děti běhaly u vody bosy.

Viděli jsme ho unaveného.

Jiřího zvolili českým králem.

Příklad nám připadal snadný.

Najdi v každé větě doplněk:

Krajina nám připadala známá.

Petr ležel nemocen.

Chodec zůstal překvapen stát.

Brána zůstala otevřená.

Lidé vybrali pana Nováka za svého mluvčího.

Aloise Mertu zvolili za poslance.

Mirek doběhl do cíle druhý.

Marta se přihlásila jako třetí.

Do večera se děvčata vrátila všechna.

Udělám to raději sama.

Rád ti pomohu.

Děti běhaly u vody bosy.

Viděli jsme ho unaveného.

Jiřího zvolili českým králem.

Příklad nám připadal snadný.

Vyzkoušej si testík (1. – 8.) – řešení je za ním.

1. Doplněk se vztahuje k:

- a) slovesu a příslovci
- b) podstatnému jménu a číslovce
- c) jménu a slovesu

2. Doplněk nebývá vyjádřen:

- a) přídavným jménem
- b) citoslovcem
- c) infinitivem

3. Doplněk nemůže být:

- a) přídavné jméno jmenné
- b) podstatné jméno
- c) sloveso v určitém tvaru

4. Doplnkem není:

- a) rád
- b) sám
- c) ten

5. Ve větě „Děti přiběhly domů špinavé.“ je doplněk:

- a) Děti
- b) domů
- c) špinavé

6. Doplnkem je vždy:

- a) infinitiv
- b) přechodník
- c) zájmeno

7. Ve které větě je slovo „nachlazený“ doplňkem?

- a) Náš strýček se vrátil z dovolené nachlazený.
- b) Nachlazený žák zůstal ležet doma v posteli.
- c) Minulý týden jsem byl nachlazený.

8. Ve které větě je doplněk?

- a) Přilétlo k nám hejno divokých ptáků.
- b) Muž zůstal opuštěn na lavičce v parku.
- c) Na pasece se pásly mladé srny a srnci.

Řešení:

1. c
2. b
3. c
4. c
5. c
6. b
7. a
8. b

Podívej se na video – je to tam hezky vysvětlené.

<https://www.youtube.com/watch?v=IlfQhPzWYAE>

A teď hurá na alf program – doplněk.